

บทความวิจัย

เรื่องประวัติความเป็นมาของชาวจีนฮากกา กรณีศึกษา : ธุรกิจธนาคารกสิกรไทย

โดย

นางสาวจุฑาธร แซ่เตีย

รหัสนักศึกษา 05530797

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556

ชื่อเรื่อง ประวัติความเป็นมาของชาวจีนฮากกา กรณีศึกษา : ธุรกิจธนาคารกสิกรไทย
ชื่อผู้วิจัย นางสาว จุฑาธร แซ่เตีย รหัสนักศึกษา 05530797
อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ
ปีการศึกษา 2556
คำสำคัญ จีนแคะ, จีนฮากกา, ธนาคารกสิกรไทย, ชาวจีนโพ้นทะเล

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เกี่ยวกับชาวจีนฮากกาที่ประเทศจีนและในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวจีนฮากกาในประเทศจีน ประวัติและปัจจัยการอพยพของชาวจีนฮากกาเข้าสู่ประเทศไทยครั้งสำคัญๆอีกทั้งเพื่อศึกษาธุรกิจของชาวจีนแคะในประเทศไทย และวิธีดำเนินการให้ธุรกิจประสบความสำเร็จในที่นี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากหนังสือเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อนำมารวบรวมเป็นหลักฐานนำมาวิเคราะห์พร้อมสรุป จากการวิจัยพบว่าชาวฮากกาหรือชาวจีนแคะเป็นจีนเชื้อสายหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน มีการอพยพย้ายถิ่นหลายครั้ง ทำให้ชาวฮากกามีลักษณะเฉพาะของตนเอง ทั้งด้านภาษา อาหาร บ้านพัก หรืออาชีพ ส่งผลให้ชาวฮากกาที่อพยพมาประเทศไทยนั้นได้ยึดอาชีพดั้งเดิมที่ถนัด คือ อาชีพเกี่ยวกับงานหัตถกรรม แต่บางส่วนกลับเลือกประกอบอาชีพอื่นที่สามารถผลักดันให้ตนมีฐานะที่สูงขึ้น ดังเช่นธุรกิจธนาคารกสิกรไทย

บทนำ

ชาวฮากกาหมายถึงอาคันตุกะ หรือแขกผู้มาเยือน ซึ่งกล่าวกันว่าบรรพบุรุษของชาวฮากกามีต้นกำเนิดบริเวณมณฑลเหอหนาน และซานซี ทางตอนเหนือของจีน ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่นภัยพิบัติทางธรรมชาติ การสงครามต่อต้านผู้รุกรานแผ่นดินจีน การเมืองการปกครองโดยกัณฉินและชาวต่างชาติเริ่มตั้งแต่ยุคราชวงศ์จิ้น (ค.ศ. 265-420) เป็นต้นมาหลายราชวงศ์ เช่น ราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่ง การยึดครองของชาวหนี่วเจิน ชาวมองโกล ในสมัยราชวงศ์หยวน และสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งถูกโค่นล้มโดยชาวแมนจู โดยภายหลังก่อตั้งราชวงศ์ชิงในเวลาต่อมา จึงได้อพยพลงใต้หลายครั้ง เนื่องจากชาวฮากกาเป็นกบฏในราชวงศ์ชิงหรือเรียกว่า กบฏไท่ผิง ซึ่งถือเป็นผลผลิตของชาวฮากกา โดยแท้จริง อีกทั้งการอพยพของชาวฮากกาในแต่ละครั้งนั้น ล้วนมีสาเหตุมาจากสงคราม ปัญหาทางการเมือง¹

ชาวฮากกามักเป็นผู้ใส่ใจในเรื่องบ้านเมือง มีความรู้ศิลปศาสตร์แขนงต่างๆ เคารพในเกียรติศักดิ์ศรี ขอมทุกข์ยาก เพื่อประเทศชาติ ยุติธรรม เมื่อจำต้องละถิ่นกำเนิดไปตั้งถิ่นฐานอยู่ตามแหล่งต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ไปอยู่ที่หลัง จึงทำให้ตัวเองเลือกทำเลในการตั้งถิ่นฐานที่ดีมีเหลือไม่มากเพื่อไม่ต้องเบียดเบียนแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ที่มีชนพื้นเมืองเดิมอยู่ก่อน ชาวฮากกาจึงมักตั้งบ้านเรือนอยู่ตามแถบป่าเขาถิ่นทุรกันดาร ที่ไม่มีผู้สนใจครอบครองอยู่ก่อน พวกเขาจึงต้องป้องกันภัย สัตว์ร้าย โจรป่าต่างๆ ด้วยตนเองด้วยความมุมานะอดทน โดยยังคงรักษาภาษาจารีตวัฒนธรรมที่เคยรุ่งเรืองจากทางจงหยวนหรือดินแดนภาคกลางที่เป็นที่อยู่อาศัยของคนจีนเชื้อชาติฮั่น เลี้ยงชีพด้วยกสิกรรม งานฝีมือ และใส่ใจในการศึกษาทุกแขนง เพื่อหวังว่าจะได้มีโอกาสกลับมาช่วยพัฒนาชาติ และบ้างก็มีความจำเป็นที่ไม่สามารถเปิดเผยที่มากับคนท้องถิ่นได้ เพราะเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง ชนพื้นเมืองจึงเรียกผู้ที่มาอยู่ใหม่นี้ว่า ครอบครัวผู้มาเยือน (เก๋อฮู่) หรืออาคันตุกะหรือแขกผู้มาเยือน²

ชาวไทยรู้จักชาวฮากกาในนาม “จีนแคะ ” ซึ่งอพยพเข้ามายังสยามหลายครั้ง และในช่วงรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ได้อพยพกันเข้ามาเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลทางการเมือง ในเวลานั้น

¹ ศูนย์ฮากกาศึกษา. (2549). คนฮากกา. หน้า 88.

² นภดล ชวาลกร. (2554). ไห่...ฮ้อฮากกาหงั้น. หน้า 64.

เป็นช่วงกบฏไท่ผิงซึ่งชาวแคะมีส่วนสำคัญในการก่อกบฏในปี 1864 และพ่ายแพ้ เหตุผลที่สำคัญอีก ก็คือความยากจน ต้องการหาเงินเพื่อเก็บหอมรอมริบอยู่ที่ประเทศไทยก่อนที่จะกลับไปยังเมืองจีน บ้านเกิดอีกครั้งหนึ่ง เมื่อช่วงต้นรัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯเจริญรุ่งเรืองด้วยเศรษฐกิจการค้าเป็นอย่างมาก จีนแคะจึงอพยพเคลื่อนย้ายไปพร้อมกับจีนอื่นๆ ในทุกๆที่ ที่มีการจ้างแรงงาน โดยเฉพาะทาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มักอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ชาวไทยเท่านั้นที่เรียกชาว ฮากกาว่า จีนแคะ เนื่องจากคำว่า แคะ นั้นเป็นคำจีนแต้จิ๋วและสังคมไทยมีชาวจีนแต้จิ๋วเป็นส่วนใหญ่ จีนกลุ่ม นี้จึงกลายเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความเป็นจีน วัฒนธรรม และศิลปะแก่สังคมไทยไปด้วย และ หนึ่งในนั้นก็คือ สำเนียงจีนแต้จิ๋วที่ถูกทับศัพท์ลงไปนั่นเอง³

สมัยต้นรัตนโกสินทร์จีนแคะส่วนมากจะขายแรงงาน จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4-5 อาชีพในเชิง หัตถกรรมซึ่งเป็นทักษะดั้งเดิมจึงปรากฏขึ้น นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา สภาพเศรษฐกิจ การเมืองที่เปลี่ยนแปลงทำให้อาชีพเปลี่ยนไป ตั้งแต่การค้าขาย การประกอบกิจการในโรงสีข้าว หลังปี 1950 มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชาวจีนในสยามจำนวนมากเริ่มนำ ตัวเองเข้าสู่ระบบการศึกษาของรัฐมากขึ้น ซึ่งเป็นการศึกษาแบบสมัยใหม่ในยุคที่สหรัฐอเมริกาเข้า มามีบทบาท จึงทำให้ชาวจีนแคะมีการศึกษามากขึ้น คนเหล่านี้จึงเข้าสู่อาชีพที่ใช้สมองหรือใช้ ทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น รับราชการ ครู นักหนังสือพิมพ์ นักวิชาการส่วนอาชีพทางช่าง เช่น ช่างเชื่อม ช่างเหล็ก เป็นต้น ปัจจุบันเชื้อชาวจีนสายจีนแคะมีความรู้มีการศึกษาที่ดี การเปลี่ยนแปลง ฐานะทางสังคมก็ดี เป็นปัจจัยทำให้จีนแคะมีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น เช่น เจ้าของสวนยางหรือ นักก่อสร้างหรือแพทย์⁴

จีนแคะเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศสยามมีการรวมกลุ่มกันได้ดี จึงเกิดการก่อตั้งสโมสรการค้า ได้จัดตั้งสมาคมชาวจีนได้สำเร็จ เป็นสมาคมชาวจีนโพ้นทะเลแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2451 ซึ่งต่อมาได้ชื่อเปลี่ยนเป็นสมาคมฮากกา เพื่อจะได้เรียกเหมือนกันทั่วโลก และด้วยความรู้ความสามารถ วิริยะอุตสาหะ และสติปัญญาด้านการจัดการ จึงมีโรงงาน อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการผลิต เช่น เครื่องเหล็ก อลูมิเนียม พลาสติก สิ่งทอ อยู่ไม่น้อยที่เจ้าของ

³ วรศักดิ์ มัทธโนบล. (2546). *คือฮากกาคือจีนแคะ*. หน้า 13.

⁴ อุบลเยี่ยม. (2553). *60ปีโพ้นทะเล*. หน้า 275.

เป็นชาวจีนและ ส่วนในด้านสถาบันการเงิน การเมืองการปกครอง ก็มีนักบริหารหลายท่าน เช่นคุณ จูลินทร์ ลำชา และอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ที่มีเชื้อสายแคะ

ตระกูลลำชา เป็นชาวจีนแคะที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจโดยแท้จริง เริ่มต้นจากการทำ ธุรกิจการค้า ส่งสินค้าเข้ามา เป็นนักธุรกิจประกันภัย ภายหลังจากสะสมทุนด้วยธุรกิจต่างๆ จึงเริ่ม พยายามเข้าสู่ชนชั้นปกครอง โดยเข้าไปมีความสัมพันธ์ทางผลประโยชน์กับชนชั้นนี้ เพื่อจะได้ใช้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ในทางธุรกิจของตนเอง ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของตระกูล ลำชาเริ่มจากนายโชติ และนายจูลินทร์ ลำชา 2 พี่น้องแซ่โง้ว ได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลังให้ ก่อตั้ง ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2487 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากลูกค้าคนจีน ทุก ลำเนียงภาษาอย่างคับคั่ง และมีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบันนี้⁵

จะเห็นได้ว่า ในอดีตชาวจีนแคะเป็นเพียงชนเผ่าที่ต้องอพยพเร่ร่อนไปยังดินแดนต่างๆ ทั้ง ในและนอกประเทศ มีความลำบากด้านที่อยู่อาศัย และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เพราะเป็นผู้ที่มาจากที่ หลังจึงไม่มีทางเลือกมากนัก แต่เนื่องจากอุปนิสัยที่มีความขยัน อดทน ทนต่อความลำบาก ถึงแม้จะ อยู่ในที่ที่ไม่ใช่แผ่นดินเกิดแต่ก็สามารถสร้างธุรกิจ สร้างอาชีพได้อย่างก้าวหน้า ดังนั้นผู้ศึกษาจึง สนใจที่จะศึกษาประวัติความเป็นมา การอพยพย้ายถิ่นฐาน และการวางรากฐานในการดำเนินธุรกิจ ปัจจุบันในการประสบความสำเร็จมาจนถึงปัจจุบันนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวจีนฮากกาในประเทศไทย
- เพื่อศึกษาประวัติและปัจจัยการอพยพของชาวจีนฮากกาเข้าสู่ประเทศไทยครั้งสำคัญๆ
- เพื่อศึกษาธุรกิจของชาวจีนแคะในประเทศไทย และวิธีดำเนินการให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์โดยศึกษาจากเอกสารชั้นรองที่เป็นภาษาไทย ในรูปแบบของตำราหนังสือ สารนิพนธ์บทความทางวิชาการ และการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

⁵ พิชัย บุญญหลัง. (ม.ป.ป). 50 นักธุรกิจจีน. หน้า 154.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของชาวจีนฮากกาในประเทศไทย
- ทำให้ทราบถึงประวัติและปัจจัยการอพยพของชาวจีนฮากกาเข้าสู่ประเทศไทยครั้งสำคัญๆ
- ทำให้ทราบถึงธุรกิจของชาวจีนและในประเทศไทย และวิธีดำเนินการให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

ผลการวิจัย

ชาวจีนและที่ชาวไทยเรียกกันคือ ชาวจีนฮากกา (客家) เป็นชื่อสากลใช้เรียกกันทั่วโลก คำนี้อ่านเป็นภาษาจีน แต่จริงๆ แซะแคะ ส่วนภาษาจีนกลางว่า เก้อเจีย มีความหมายว่า ครอบครัวผู้มาเยือน ชนพื้นเมืองเดิมใช้เรียกชาวฮั่นกลุ่มหนึ่งที่มาอาศัยอยู่ ซึ่งกล่าวกันว่าบรรพบุรุษของชาติพันธุ์นี้มีต้นกำเนิดบริเวณมณฑลเหอหนาน และซานซี ทางตอนเหนือของจีน เมื่อราว 2,700 ปีที่แล้ว เนื่องจากความไม่สงบทางสังคม และการรุกรานจากผู้ยึดครองต่างชาติ ตั้งแต่ยุคราชวงศ์ฉิน (ค.ศ. 265-420) เป็นต้นมา และต่อเนื่องมาอีกหลายราชวงศ์ เช่น ราชวงศ์ถัง ราชวงศ์ซ่ง การยึดครองของชาวนี่ว์จิน ชาวมองโกล ในสมัยราชวงศ์หยวน และสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งถูกโค่นล้มโดยชาแมนจูในเวลาต่อมาได้ก่อตั้งเป็นราชวงศ์ชิง จากนั้นก็อพยพลงใต้หลายครั้ง⁶

เชื่อว่าชาวจีนฮากกาเป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากผู้มีอารยธรรมด้านการเมืองการปกครองของจีนแต่ดั้งเดิมมา ในรัชสมัยของพระเจ้าจักรพรรดิถังซีให้มีการอพยพผู้คนแถบภูมิภาคชายฝั่ง เพื่อลดอิทธิพลที่ยังหลงเหลือของราชสำนักหมิงเป็นเวลาเกือบทศวรรษ ชาวจีนฮากกาได้หลบหนีไปยังดินแดนทางใต้ซึ่งเป็นเกาะได้ทุกวัน ในปัจจุบัน หลังจากที่กำจัดภัยคุกคามได้แล้ว จึงมีผู้คนบางส่วนกลับเข้าไปในประเทศจีนอีกครั้ง เพื่อไม่ให้กระทบกับชนดั้งเดิม จึงให้ชนกลุ่มใหม่จึงอาศัยอยู่รอบ

⁶ นภดล ขวาลกร. (2554). ใหญ่...ฮักกาหงั้น หน้า 61.

นอก หรือไปตั้งหลักท่ามาหากินในเขตที่มีแต่ภูเขา โดยให้ลงทะเบียนว่าเป็น ‘ครอบครัวผู้มาเยือน’ (客户 客อยู่) และมีการมอบทรัพย์สินให้ไว้สำหรับเริ่มชีวิตใหม่ ปัจจุบันเราจึงพบเห็นชาวฮากกา ในมณฑลทางใต้ของจีน เช่นกวางตุ้ง สกเกี้ยนตะวันตก เจียงซี ตอนใต้ของหูหนาน กวางซี ตอนใต้ ของก๊วยโจว ตะวันออกเฉียงใต้ของเสฉวน เกะไหหลำ และไต้หวัน เป็นต้น⁷

ลักษณะเฉพาะ

ลักษณะเฉพาะของชาวฮากกาจะมีสัญชาตญาณในการป้องกันตัวเห็นได้อยู่สองแบบคือ หนึ่งการอยู่อาศัยตามภูเขากลายเป็นสัญลักษณ์ที่คู่กับฮากกามาจนถึงทุกวันนี้ อีกแบบหนึ่งคือการสร้างที่อยู่อาศัยที่มีรูปแบบคล้ายป้อมปราการ อันเห็นได้ชัดถึงการป้องกันตนเองของชาวฮากกา ในด้านสังคมชาวฮากกามีแนวโน้มให้ความเสมอภาคในบางด้านแก่ผู้หญิง โดยเฉพาะในด้านการ ทำงานร่วมกับผู้ชาย หญิงฮากกาเป็นผู้มีอิสระค่อนข้างสูง จะเห็นได้จากการที่หญิงฮากกาไม่เคยรัด เท้าตนเองเหมือนกับหญิงอื่นทั่วไป นอกจากนี้ฮากกายังให้ความสำคัญกับการศึกษาและมักยกย่องผู้ มีความรู้ฮากกาที่พอมีฐานะจึงมักนิยมส่งลูกหลานให้เรียนหนังสือ และไม่ปฏิเสธแม้แต่การศึกษา ของหญิงชาวฮากกาในกรณีที่สามารถเรียนได้⁸

ภาษา

ภาษาฮากกาหรือจีนแคะก็เหมือนกับจีนอื่นๆ ที่มีสำเนียงภาษาพูดเฉพาะของตน อาจจะมี พิเศษไปบ้างตรงที่ภาษาฮากกามีการใช้กันในวงกว้างกระจายไปหลายๆ พื้นที่ทางตอนใต้ของจีน เป็นผลมาจากการอพยพในหลายระลอกที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานนับพันปีปัจจุบันภาษาฮากกามี การใช้กระจายไปทั่วบริเวณตอนใต้ของจีน ในบริเวณพื้นที่มณฑลสกเกี้ยน เจียงซี หูหนาน กวางตุ้ง กวางสี และเสฉวน ที่อยู่นอกประเทศจีนไปเล็กน้อยก็มี ฮ่องกง ไหลหลำ และไต้หวัน

บ้านที่พัก

บ้านพักชายคาเป็นสิ่งที่สะท้อนความแตกต่างของจีนฮากกากับจีนอื่นๆ ความแตกต่าง ที่ว่านี้มีพื้นฐานความเป็นจริงมาจากภูมิหลังของการเป็นนักอพยพเดินทางแฝงอยู่ด้วย กล่าวคือ เป็น บ้านที่ถูกสร้างขึ้นจนคล้ายป้อมปราการสำหรับป้องกันผู้ที่จะมารุกราน จากการพัฒนาที่ยาวนาน

⁷ ศูนย์ฮากกาศึกษา.(2549).คนฮากกา.หน้า 95.

⁸ วรศักดิ์ มัทธโนบล. (2546). คือฮากกา คือจีนแคะ.หน้า 47

นับร้อยนับพันปี บ้านพักของชาวฮากกาได้ปรากฏออกมาภายใต้รูปแบบเฉพาะตน ซึ่งโดยรวมแล้วแบ่งได้ 7 แบบ⁹

อาชีพ

ชาวฮากกาไม่แตกต่างกับจีนอื่นๆ ในเรื่องของอาชีพการงาน คือต่างก็มีสัมมาอาชีพของตน ตั้งแต่งานที่ไม่ต้องใช้ความรู้ไปจนถึงงานที่ต้องใช้ความรู้สูง ในด้านทักษะในอาชีพ จากการที่ฮากกาต้องเก็บตัว ระมัดระวังตัว ไม่พบปะสูงส่งกับผู้คน เนื่องจากในอดีตชาวจีนและเป็นเพียงชนเผ่าที่ต้องอพยพเร่ร่อนไปยังดินแดนต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ มีความลำบากด้านที่อยู่อาศัย และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เพราะเป็นผู้ที่มาอยู่ที่หลังจึงไม่มีทางเลือกมากนัก ทำให้มีแนวโน้มให้ชาวฮากกา มีอาชีพที่อยู่กับที่เป็นส่วนใหญ่ และอาชีพที่อยู่กับที่ที่ชัดเจนนั้น มักหนีไม่พ้นอาชีพจำพวกช่างหัตถกรรม ด้วยเหตุนี้ ฮากกาจึงมักมีทักษะอาชีพในทำนองนี้ ซึ่งไม่ทำให้ตนเองร่ำรวยถึงขนาดเจ้าสัว อีกทั้งยังค่อนข้างยากจนอีกด้วย¹⁰

การอพยพเคลื่อนย้ายในประเทศจีน

การอพยพเคลื่อนย้ายของชาวฮากกาในประเทศจีน โดยแต่ละครั้งจะมีสาเหตุที่แตกต่างกันออกไปสามารถแบ่งออกเป็น 5 ครั้งใหญ่ๆ คือครั้งที่ 1 ปลายสมัยราชวงศ์จิ้น (ค.ศ. 265-420) จุดกำเนิดคำว่าฮากกา สมัยนี้จีนตกอยู่ในความแตกแยก ทำให้จีนฮั่นและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ อพยพเคลื่อนย้ายเพื่อหนีภัยมายังดินแดนทางตอนใต้ กลุ่มผู้อพยพเข้ามาใหม่จึงถูกระบุในการลงทะเบียนว่า คริวเรื่อนอาคันตุกะ หรือ เค่อฮู่ อันเป็นที่มาของคำว่า เค่อเจีย หรือ ฮากกา ในเวลาต่อมานั้นเองครั้งที่ 2 ปลายสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-907) เกิดกบฏหวงฉาว การปกครองเต็มไปด้วยความอ่อนแอของกษัตริย์ จึงทำให้เกิดกบฏของราษฎรขึ้น คือกบฏหวงฉาว ทำให้พวกฮากกาที่อยู่ตรงบริเวณตงจ้วน¹¹ ได้อพยพอีกระลอกใหญ่ครั้งที่ 3 ปลายสมัยราชวงศ์ซ่งใต้ (ค.ศ. 1127-1279) ถูกมองโกลยึดเมืองความยุ่งยากในราชวงศ์ที่กินเวลายาวนานถึง 70 ปี มีเหตุผลเพียงพอที่จะทำให้บรรดา

9 1.บ้านแบบป้อมปราการ (เหวยไหลว) 2.บ้านแบบม้าย่อง (โจวหม่าไหลว) 3.บ้านแบบห้าพีนิทซ์ (อู่ฟิ่งไหลว) 4.บ้านแบบสี่มุมทอง (ซื่อเตี้ยนจิน) 5.บ้านแบบทรงปราสาท (เตี้ยนหลงซื่อ) 6.บ้านแบบมังกรโอบ (เหวยหลงอู) และ 7.บ้านแบบจีนปนฝรั่ง (จงซีหุนเหอซื่อ)

10 เรื่องเดียวกัน

11 ตงจ้วน เป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว แปลว่า ดินแดนภาคกลางของจีน

พวกฮากกาทั้งหลายต้องอพยพลงมาทางใต้เป็นระลอกใหญ่อีกครั้งหนึ่งครั้งที่ 4 ปลายราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368-1644) แมนจูยึดเมืองความปั่นป่วนวุ่นวายจึงเกิดขึ้น การอพยพครั้งนี้ได้ดำเนินมาเรื่อย เพราะพวกฮากกาไม่อาจทนต่อระบบการปกครองใหม่ของพวกแมนจูได้ และครั้งที่ 5 ปลายราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644-1911) เมื่อฮากกาเป็นกบฏคือ กบฏไท่ผิงเทียนกั๋ว หรือเรียกย่อๆว่า กบฏไท่ผิงกบฏไท่ผิงเป็นผลผลิตของชาวฮากกาโดยแท้ ชาวฮากกาจำนวนมาก ต่างก็ได้กระจายตนไปยังพื้นที่ต่างๆ ทางตอนใต้ของจีน จนถือได้ว่าเป็นการอพยพอีกระลอกหนึ่งที่มีจำนวนคนมหาศาล ที่กล่าวมานี้คือการอพยพภายในประเทศจีนซึ่งจะสังเกตได้ว่าการอพยพลงใต้เสมอ ส่วนการอพยพออกนอกประเทศก็มีหลายระลอก ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเฉพาะการอพยพมายังประเทศสยามหรือประเทศไทย การอพยพมายังประเทศสยาม/ประเทศไทย

การอพยพเคลื่อนย้ายของชาวฮากกามาประเทศไทย สามารถแบ่งได้เป็นสองช่วงใหญ่ๆ คือ ช่วงก่อนรัชกาลที่ 5 ชาวจีนและได้เริ่มเข้ามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานที่แถบจังหวัดสงขลา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดราชบุรี และ จังหวัดกาญจนบุรี และหลังรัชกาลที่ 5 สาเหตุที่อพยพเข้ามาก็คือ ความยากจนและเหตุผลทางการเมือง (กบฏไท่ผิง) โดยส่วนมากเริ่มทำงานที่กรุงเทพมหานคร¹²

ชาวจีนและในประเทศไทยการรวมกลุ่มของจีนและจะยึดเอาภาษาพูดที่เหมือนกันเป็นเหตุผลในการรวมตัว โดยมีองค์กรที่ใหญ่ที่สุดของจีนและในปัจจุบันคือ สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย รองลงมาก็คือองค์กรย่อยตามท้องถิ่นและลักษณะกิจกรรมโดยส่วนหนึ่งขององค์กรย่อยเหล่านี้ยังหมายถึงการรวมกลุ่มที่มีลักษณะเป็นทางการหรือกึ่งทางการของกลุ่มแชนบางแชนรวมอยู่ด้วย ภาษาจีนและที่ใช้ในไทยมีอยู่ 2 สำเนียงคือ สำเนียงที่เรียกว่าแคะลิก และอีกสำเนียงหนึ่งเรียกว่าแคะตั้น¹³

12 การอพยพของแรงงานชาวจีนเข้ามาในกรุงเทพฯ มีปัจจัยสนับสนุนคือ ความต้องการแรงงานของสังคมไทย และปัจจัยทางด้านเมืองจีน ที่ผลักดันให้ชาวจีนมีการอพยพออกไปแสวงหาโอกาสในดินแดนอื่นๆ เป็นระยะๆ ได้สอดคล้องรับกับความต้องการในสังคมไทยอย่างพอเหมาะ

13 การกระจายของชาวจีนและไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทำให้จีนและแยกออกเป็นสองกลุ่ม ง่าย ๆ คือ แคะลิก กับแคะตั้นแคะลิก หมายถึงจีนและที่อยู่ในบริเวณที่อื่นที่ไม่ใช่ภายในประเทศจีน และเป็นชนกลุ่มน้อยในชุมชนอื่น ซึ่งก็มีความคิดแตกต่างทางด้านภาษาที่ใช้บ้าง แต่รู้ว่าเป็นจีนและอยู่ สังเกตได้จากอาชีพจีนและนั้นจะมีความชำนาญในอาชีพทำเครื่องหยาบ เครื่องเงิน ทอง เครื่องหนังต่างๆ เช่น รองเท้า

ภายหลังจีนและได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยรุ่นแล้วรุ่นเล่า จึงทำให้สำเนียงและทั้งสองเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแม้แต่ตัวจีนและเจ้าของภาษาเองก็อาจจะไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ ชาวจีนและเมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว โดยส่วนใหญ่ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์นั้นก็จะขายแรงงาน จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 อาชีพเชิงหัตถกรรมอันเป็นทักษะวิชาชีพเดิมจึงได้ปรากฏขึ้น นับตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา สภาพเศรษฐกิจการเมืองที่เปลี่ยนไปได้ทำให้มีอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากการขายแรงงานอย่างเข้มข้นเพิ่มขึ้นมากมาย อย่างไรก็ตามเมื่อสำรวจโดยรวมแล้ว จีนและมักมีอาชีพไปในทางหัตถกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจจำแนกอาชีพต่างๆที่จีนและสามารถเลี้ยงตนเองได้ เช่น ร้านค้าโชห่วย นักหนังสือพิมพ์ ช่างตัดเสื้อผ้าบุรุษ ช่างทำเครื่องหนัง เป็นต้น

อาชีพ

อาชีพของชาวจีนและในประเทศไทยชาวจีนและที่เข้ามาประเทศไทยในช่วงแรกๆนั้น ไม่ได้เริ่มอาชีพที่ตนมีความรู้ เพราะจีนและที่เข้ามาไทยในเวลานั้นก็ไม่ได้แตกต่างไปจากจีนอื่นๆ คือยากจน ความจนนี้ทำให้จีนและไม่มีเงินสำหรับที่จะลงทุนเพื่อประกอบอาชีพที่ตนมีความรู้ ดังนั้นจีนและจำนวนมากจึงต้องทำงานใช้แรงงานเช่นเดียวกับจีนภาษาอื่นๆ จนเมื่อเวลาผ่านไปสามารถเก็บเงินได้บ้าง จึงนำมาลงทุนทำงานที่ตนมีพื้นฐานความรู้ต่างๆ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นอาชีพที่มีพื้นฐานไปจากจีนอื่นๆ นั่นคือ เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะจริงๆ ดังนั้นอาชีพที่ปรากฏออกมามักจะไปทางช่างฝีมือหรือหัตถกรรม ส่วนจีนและที่มีความรู้หนังสือมากกว่าคนอื่นก็จะมีอาชีพที่หนักไปในทางใช้สมอง คือเป็นครู นักหนังสือพิมพ์ นักคิดนักเขียน เป็นต้น ส่วนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ก็จะหนักไปในทางใช้แรงงาน¹⁴

ส่วนชาวจีนและที่เข้ามาภายหลังอาจจะไม่เริ่มอาชีพของตนด้วยการใช้แรงงานแบบเข้มข้นอีกต่อไป แต่อาจจะเป็นแรงงานกึ่งหัตถกรรมหรือไม่ก็เป็นช่าง ส่วนที่เป็นแรงงานสมองนั้นมีอยู่บ้างแต่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มแรก และเช่นเดียวกับกลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานความรู้อะไรเลยก็จะไปทำงานที่ใช้แรงงานอย่างเข้มข้น

แต่หลังจากทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา อาชีพดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงระลอกใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชาวจีนในประเทศไทยจำนวนมาก เริ่มนำตัวเองเข้าสู่ระบบการศึกษาของรัฐ

¹⁴ อู๋จี้เยอะ. (2553). 60ปีโพ้นทะเล. หน้า 275

มากขึ้น ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นการศึกษาแบบสมัยใหม่ในยุคที่สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางอยู่ไม่น้อย¹⁵

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากชาวจีนและที่ได้เข้ามาอาศัยร่วมพระโพธิสมภาร สืบเชื้อสายของตนมา จนถึงรุ่นที่ 3 รุ่นที่ 4 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ความรู้ที่ดี การศึกษาที่ดี สิทธิในการถือครองที่ดิน การเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมที่ดี ต่างก็ได้กลายเป็นปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนและมีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ชาวจีนและที่ปักยี่ได้จำนวนหนึ่งจะเป็นเจ้าของสวนยาง หรือที่ภาคอื่นๆ จะมีอาชีพเป็นนักธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งในที่นี่จะยกตัวอย่างอาชีพของชาวจีนและในประเทศไทย ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานเชิงหัตถกรรมอันเป็นความรู้เดิมที่ถนัด แต่เป็นธุรกิจธนาคาร จากที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเรื่องยากที่ชาวจีนและจะร่ำรวยได้เหมือนกับชาวจีนอื่นๆ แต่ชาวและตระกูลนี้สามารถร่ำรวยจนสามารถเรียกได้ว่าเป็นหนึ่งในเจ้าสัวของประเทศไทย

ตัวอย่างธุรกิจของชาวจีนและที่น่าสนใจก็คือ ธนาคารกสิกรไทย ผู้ก่อตั้งธนาคารได้อพยพเข้ามาที่ประเทศไทยเช่นเดียวกับชาวจีนคนอื่นๆ ที่หวังมาที่นี่เพื่อจะสร้างเนื้อสร้างตัว โดยเริ่มต้นอาชีพโดยการขายแรงงาน เนื่องจากไม่มีความรู้เหมือนกับชาวจีนและคนอื่นๆ ที่มีความสามารถด้านหัตถกรรมติดตัวมา ดังเช่น ร้านสุททตรงสมัย ซึ่งเป็นหนึ่งในชาวจีนและที่อพยพมาเหมือนกัน

ธนาคารกสิกรไทยเป็นธุรกิจหนึ่งของตระกูลล่าช้าหรือชาวจีนและที่มาก่อร่างสร้างตัวที่ประเทศไทยจนธุรกิจประสบความสำเร็จมาจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งเป็นที่รู้จักและผู้คนต่างไว้วางใจในประสิทธิภาพของการทำงาน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาธุรกิจของธนาคารกสิกรไทย ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา และปัจจัยสู่ความสำเร็จของธนาคารกสิกรไทย

กรณีศึกษา : ธุรกิจธนาคารกสิกรไทย

ประวัติความเป็นมาเริ่มต้นจาก อึ้งเมี่ยวเหิงย่น เป็นล่าช้ารุ่นที่ 1 ซึ่งถือเป็นบรรพบุรุษของตระกูลล่าช้า มีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลสงเค้าไป อำเภอบัวกุ้ย จังหวัดเกียเอ็งจิวฮู มณฑลกวางตุ้ง ในช่วงนั้นประเทศจีนได้ยกเลิกกฎหมายห้ามไม่ให้คนจีนออกจากประเทศจีนไปทำงานใน

¹⁵ วรศักดิ์ มัทธโนบล. (2546). คือฮากาคือจีนและ. หน้า 156.

ต่างประเทศ อึ้งเมี่ยวเหิงย่นจึงออกเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเป็นช่วงที่ระบบการค้าเสรีกำลังขยายตัว¹⁶

เมื่อเข้ามาถึงประเทศไทย อึ้งเมี่ยวเหิงย่นได้เข้าทำงานในร้านขายเหล็กของ “จิวเพ็กโก” ซึ่งเป็นชาวจีนและด้วยกัน โดยได้รับเงินเดือนเพียงเล็กน้อย อึ้งเมี่ยวเหิงย่นจึงได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกิจการขายไม้ของเจ้าของร้านไปพร้อมๆกัน จนในที่สุดเขาเปลี่ยนฐานะจากลูกจ้างมาเป็นเจ้าแก่งอย่างรวดเร็ว โดยมีธุรกิจของตัวเองเปิดร้านขายไม้ชุงชื่อร้าน “ก้วงโกหลง” และทำสัมปทานป่าไม้อยู่แถวจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดแพร่ ด้วยความอุตสาหะรวมทั้งการเป็นคนในบังคับของฝรั่งเศส และการรู้จักเข้าหาข้าราชการ ขุนนางต่างๆ เช่น พระยาสมิทธสรวรพการ จากสัมปทานเล็กๆ จึงได้ขยายเติบโตทำการค้าติดต่อทั้งในและต่างประเทศ รับสัมปทานทำป่าไม้สักมีโรงเลื่อยจักรชื่อ “กวางกิมลิ่ง” ภายหลังอึ้งเมี่ยวเหิงย่นได้เสียชีวิตเมื่ออายุได้ 59 ปีบริบูรณ์

ภายหลังจากอึ้งเมี่ยวเหิงย่นสิ้นลม อึ้งยูกหลง ลำซา บุตรชายก็ได้เข้ามาดูแลรับผิดชอบธุรกิจของตระกูล โดยเฉพาะได้รับช่วงกิจการค้าของร้าน “ก้วงโกหลง” สืบต่อจากบิดา และได้ขยายกิจการค้ากว้างขวางเติบโตกว่าเดิมอีกมากมาย ซึ่งต่อมาร้าน “ก้วงโกหลง” ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ชื่อ บริษัทก้วงโกหลง จำกัด โดยขยายการค้าไม้ทั้งในยุโรปและเอเชีย เริ่มกิจการโรงสีข้าวรับซื้อข้าว และสินค้าเกษตรอื่น ส่งไปขายยังต่างประเทศ มีการเปิดสาขาที่สิงคโปร์ ฮองกง ฮ่องกง เซี่ยงไฮ้ กวางตุ้ง ปัตตานี และอังกฤษ นอกจากนี้ยังได้รับสัมปทานเดินรถเมล์ทางฝั่งธนบุรี ชื่อ รถเมล์นครชน

ในช่วงก่อนและหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองค.ศ.1932 การค้าระหว่างประเทศของตระกูลลำซาเป็นไปอย่างคึกคัก และเริ่มเป็นระบบ ก่อให้เกิดการเติบโตทางธุรกิจอื่นๆ เช่น ประกันภัย การธนาคาร อันได้แก่ กวางอันหลงประกันภัย และ ธนาคารก้วงโกหลง ซึ่งภายต่อมารบริษัทประกันภัยได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น ลำซาประกันภัย จนกระทั่งปัจจุบันกลายมาเป็น ภัทรประกันภัย ส่วนธนาคารนั้นได้ปิดตัวลงเพราะนโยบายของคณะราษฎร¹⁷

¹⁶ จิระศักดิ์ งามเกษร. (2530). ลำซา ทำไม้ถึงลำซา. หน้า 82

¹⁷ จิระศักดิ์ งามเกษร. (2530). ลำซา ทำไม้ถึงลำซา. หน้า 82

ตระกูลล่าซาก็เป็นเอกเช่นเดียวกันกับตระกูลชาวจีนโพ้นทะเลหลายๆตระกูล ที่ภายหลังจากสะสมทุนด้วยการประกอบธุรกิจการค้าจนร่ำรวยระดับหนึ่งแล้ว ก็พยายามเข้าหาชนชั้นปกครองหรือข้าราชการเมืองด้วยการเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ทางผลประโยชน์หรือเข้าไปสนิทชิดเชื้อเพื่อจะได้นำความสัมพันธ์นั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับธุรกิจของตระกูลต่อไป สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาบำรงภูวณราชานุภาพหนึ่งในขุนนางที่มีบทบาทและอิทธิพลในยุคนั้น มีความสนิทคุ้นเคยและให้ความอนุเคราะห์หรือเป็นที่พึ่งพิงแก่ตระกูลล่าซามาโดยตลอด¹⁸

ในปี 1932 ธุรกิจของตระกูลล่าซ่า ประกอบด้วยบริษัทห้างร้าน โรงเลื่อยและโรงสี ทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้ ที่กรุงเทพฯ มีห้างกวางโกหลง หรือห้างล่าซ่า, โรงเลื่อยกวางกิมหลง , โรงสีกวางยุกหลง ที่สิงคโปร์ มี บริษัทกวางกิมลิ่ง ที่ฮ่องกง มี บริษัทกวางกิมลิ่ง ที่เซี่ยงไฮ้ มีบริษัทกวางชิลิ่ง ที่กวางตุ้ง มีบริษัทวังลิ่ง ที่ปัตตาเวีย มี บริษัทกวางกิมลิ่ง ที่ลอนดอน มีบริษัท Loxley Co.Ltd. นอกจากนี้ อึ้งยุกหลงยังร่วมทุนกับพรรคพวกเปิดภัตตาคารชื่อ “ห้อยเทียนเหลา” หรือ “หยาดฟ้าภัตตาคาร”

จนกระทั่งในปี 1939 อึ้งยุกหลงถูกฆาตกรรมบุตรชายทั้งสามของอึ้งยุกหลง อันได้แก่ โชติ, จุลินทร์ และ เกษม จึงรับช่วงในการดำเนินธุรกิจต่อ นอกจากนี้จะประกอบกิจการต่างๆ ยังมีการขยายการลงทุนเพิ่มเติม ในปี 1940 รัฐบาลได้จัดตั้งหอการค้าไทยขึ้นเพื่อส่งเสริมธุรกิจของคนไทย จุลินทร์ ก็ได้รับตำแหน่งเป็นประธานหอการค้าไทยคนแรกโดยบัญชาเป็นบุตรคนโต เกิดเมื่อปี 1925 ซึ่งต่อมากลายเป็นผู้นำตระกูลล่าซ่ารุ่นที่ 4

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือสงครามมหาเอเชียบูรพาเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 1941 วันที่จักรวรรดิญี่ปุ่นได้ก่อสงครามและเข้ายึดครองประเทศไทย ผลของการประกาศสงครามครั้งนั้น ไม่เพียงแต่ทำให้การค้าต่างประเทศของไทยกับประเทศตะวันตกต้องหยุดชะงักลงเท่านั้น แต่ยังทำให้กิจการและทรัพย์สินของสาขาธนาคารชาวตะวันตกผู้เป็นประเทศคู่สงครามต้องตกเป็นของรัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่นด้วย ในขณะที่อิทธิพลและบทบาทของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย ได้เข้ามาประกอบธุรกิจการค้าแทนที่ชาวตะวันตก ต่างก็ได้ปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อความเติบโตของธุรกิจครอบครัวที่นับวันมีอนาคตรุ่งโรจน์ เพราะเป็นการสร้าง

¹⁸ เรื่องเดียวกัน.

โอกาสอันดีสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนให้เริ่มต้นดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ของตนเองขึ้นในประเทศไทยแทนที่สาขาธนาคารพาณิชย์ของชาติตะวันตก¹⁹

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสงครามได้สร้าง “นายทุนธนาคาร” ขึ้นมาหลายกลุ่ม เป็นต้นว่า กลุ่มโสภณพิณิช, กลุ่มรัตนรักษ์, กลุ่มเตชะไพบูลย์, กลุ่มเอื้อชูเกียรติ, กลุ่มนันทากิจวิวัฒน์, กลุ่มชลวิจารณ์และกลุ่มล่าช้าในวันที่ 8 มิถุนายน 1945 ธนาคารกสิกรไทย ได้ถูกก่อตั้งขึ้น โดยมีทุนจดทะเบียนครั้งแรก 5 ล้านบาท สำนักงานใหญ่เป็นตึกแถว 3 ชั้น 5 คูหา ตั้งอยู่แถวถนนเสือป่า โดยนายโชติ ล่าช้าร่วมกับพี่น้อง และเพื่อนฝูงเป็นผู้ก่อตั้ง ด้วยเห็นว่าสงครามมหาเอเชียบูรพาจะยุติลงไม่ช้า และภายหลังสงครามเศรษฐกิจของไทยและโลกจะฟื้นตัวและเฟื่องฟูกว่าแต่ก่อนอย่างแน่นอน นับแต่ปี 1947 เป็นต้นมาธุรกิจของตระกูลล่าช้ามีการขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางจนมาถึงปัจจุบันนี้

การบริหารงานในแต่ละช่วงสามารถแบ่งออกเป็น รุ่นที่ 1 ต้นกำเนิดตระกูลล่าช้าคือ อึ้งเมี่ยวเหิงย่น ถือเป็นบรรพบุรุษของตระกูลล่าช้ารุ่นที่ 2 ขยายกิจการ ภายหลังจากอึ้งเมี่ยวเหิงย่นเสียชีวิต อึ้งยุกหลง ล่าช้า บุตรชายก็ได้เข้ามาดูแลรับผิดชอบธุรกิจของตระกูล รุ่นที่ 3 ก่อกำเนิดธนาคารกสิกรไทย โชติ, จุลินทร์ และ เกษม ได้รับช่วงในการดำเนินธุรกิจต่อจากผู้เป็นบิดา นอกจากนี้จะประคับประคองกิจการต่างๆ ยังมีการขยายการลงทุนเพิ่มเติมรุ่นที่ 4 ความเจริญรุ่งเรืองของธนาคารกสิกรไทย บัญชา ล่าช้า บุตรชายคนโตของ โชติ ล่าช้า (ผู้นำตระกูลรุ่นที่ 3) และในฐานะที่เป็น รุ่นที่ 4 ของตระกูลล่าช้ารุ่นที่ 5 การสืบสานกิจการ วันที่ 26 ธันวาคม 1991 เป็นวันที่คณะกรรมการมีมติให้ บัณฑูร ล่าช้า บุตรชายคนเดียวของบัญชา ขึ้นดำรงตำแหน่ง “กรรมการผู้จัดการ” แทนบรรยงค์ ล่าช้า ในขณะที่มีอายุเพียง 39 ปี

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของตระกูลล่าช้าประกอบไปด้วยปัจจัยหลายๆอย่าง โดยเริ่มตั้งแต่อึ้งเมี่ยวเหิงย่นผู้เป็นต้นตระกูลล่าช้า เป็นนักธุรกิจที่มีหัวสมัยใหม่มาก และชอบมีความสัมพันธ์กับนักธุรกิจชาวต่างประเทศ ทั้งที่เป็นชาตินิโบริปและชาติเอเชียด้วยกันจึงทำให้เขาสามารถหยิบฐานะจากการเป็นนักการค้าธรรมดา ขึ้นมาเป็นผู้ส่งสินค้าเข้า เป็นนักธุรกิจประจักษ์กัน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการศึกษา เห็นได้จากการศึกษาที่อึ้งเมี่ยวเหิงย่น พยายามส่งลูกๆ ให้ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ

¹⁹ เรื่องเดียวกัน หน้า 83

นอกจากนี้ได้พยายามเข้าชนชั้นปกครอง โดยเข้าไปมีความสัมพันธ์ทางผลประโยชน์กับชนชั้นนี้ เพื่อจะได้นำเอาความสัมพันธ์ดังกล่าวนั้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางธุรกิจของตนจนทำให้สามารถเชื่อมสัมพันธ์เข้าถึงวงในที่สุดของทุนอิงอำนาจรัฐ แต่ทั้งนี้ธุรกิจจะประสบความสำเร็จไม่ได้ถ้าขาดการทำงานหนัก ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมาและเหนือสิ่งอื่นใด คนเราไม่สามารถทำทุกสิ่งด้วยตนเองได้ เพราะฉะนั้นจะต้องมีผู้ได้บังคับบัญชาที่เหมาะสมและต้องใจกว้างดูแลทุกข์สุขลูกน้องให้ดีด้วย

สรุปและอภิปรายผล

จากการค้นคว้าและศึกษาข้อมูลในเรื่องประวัติของชาวจีนฮากกา สรุปได้ดังนี้ ชาวจีนฮากกาได้อพยพย้ายถิ่นในประเทศหลายครั้งเนื่องจากเหตุผลทางการเมืองและภัยธรรมชาติ ในการอพยพทุกครั้งนั้นจะอพยพลงไปตามใต้ของประเทศ ทำให้ถูกขนานนามว่า อาคันตุกะผู้มาเยือน ด้วยเหตุนี้ชาวจีนฮากกาจึงมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ทั้งภาษาที่มีสำเนียงเฉพาะ ที่พักแบบป้อมปราการเพื่อป้องกันการถูกรุกราน เมื่อชาวจีนฮากกาได้อพยพมาประเทศไทยชีวิตความเป็นอยู่ต้องเปลี่ยนแปลงไปในหลายๆด้าน ทั้งนี้ก็เพื่อการสร้างฐานะตนเองให้ดีขึ้นทำให้การประกอบอาชีพแตกต่างไปจากเดิมที่เน้นอาชีพในเชิงหัตถกรรม ส่วนใหญ่กลับเริ่มต้นอาชีพโดยการขายแรงงานแทนเนื่องจากไม่มีพื้นฐานความรู้

ในกรณีศึกษาธุรกิจธนาคารกสิกรไทย ซึ่งเป็นธุรกิจหนึ่งที่แรกเริ่มประกอบอาชีพด้วยการขายแรงงาน แต่ด้วยความขยันอดทน และหมั่นหาความรู้ เพียงไม่นานก็สามารถมีธุรกิจเป็นของตนเองได้ เมื่อธุรกิจไปได้ด้วยดีก็ขยายกิจการออกไปหลายสาขา ประกอบกับการเข้าหาชนชั้นการปกครองเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจของตนเอง จนทำให้สามารถก่อตั้งธนาคารกสิกรไทยขึ้นมาได้ โดยการบริหารงานในแต่ละรุ่นเป็นไปอย่างดี ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จมาจนถึงปัจจุบัน

ในงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของชาวจีนฮากกามากขึ้นทั้งในประเทศจีนและในประเทศไทยในด้านต่างๆ โดยเฉพาะวิธีการประกอบอาชีพของชาวจีนฮากกาที่อพยพเข้ามาประเทศไทย และปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ผู้เขียนหวังว่างานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในเรื่องนี้

บรรณานุกรม

นภดล ชวาลกร. ไหง่เฮ้อฮากกาหงั้น. กรุงเทพฯ, 2554.

บำรุง สุขพรรณ. บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

พิชัย บุญญหลัง. 50 นครธุรกิจจีน. กรุงเทพฯ : เจริญรัฐการพิมพ์, ม.ป.ป.

วรศักดิ์ มหัทธโนบล. คือฮากกา คือจีนและ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มติชน, 2551.

วรางคณา สุขเมธวัน. เจ้าสัวสยาม. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ, 2550.

วิทยา วิทยอำนาจคุณ. บรรณาธิการ. คนจีน 200 ปีภายใต้พระบรมโพธิสมภาร. กรุงเทพฯ :

ศิริชัยการพิมพ์, 2525.

ศูนย์ฮากกาศึกษา. คนฮากกา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฮากกาศึกษา, 2549.

อู๋จี้เยี่ยะ. 60 ปีโพ้นทะเล. แปลโดย ปนัดดา เลิศล้ำอำไพ. กรุงเทพฯ : โปสต์บุ๊คส์, 2553.